

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΣΚΕΛΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΑΘΡΟ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ ΑΡΙΔΑΙΑΣ

Από τον

Θ. ΠΙΤΣΙΟ

Από το καλοκαίρι του 1990 διεξάγονται συστηματικές σπηλαιολογικές έρευνες στην περιοχή της λουτρόπολης του Άνω Λουτρακίου Αριδαίας, σε παραμεθόριο περιοχή του νομού Πέλλας. Οι έρευνες αυτές, που ξεκίνησαν με πρωτοβουλία της Σπηλαιολογικής Ομάδας της Καβάλας, αποκάλυψαν ένα σύμπλεγμα καρστικών σχηματισμών με αρχαιολογικό, παλαιοντολογικό και ανθρωπολογικό ενδιαφέρον. Σε μικρή απόσταση από τις εγκαταστάσεις των ιαματικών πηγών του Άνω Λουτρακίου, αλλά σε δύσβατη θέση της ανατολικής κλιτύος της χαράδας του θερμοποτάμου εντοπίστηκε σπηλαιοβάραθρο μήκους πενήντα μέτρων διανοιγμένου σε ασβεστολιθικό υπόβαθρο. Στο βαθύτερο σημείο του βαράθρου και πίσω από φυσικό τοίχωμα, σε κοιλότητα του δαπέδου της σπηλιάς βρέθηκε σύνολο ελεύθερων ανθρώπινων οστών που ανήκαν σε ανθρώπινο σκελετό. Στον ίδιο χώρο δεν μπόρεσαν να εντοπισθούν οποιαδήποτε συνοδευτικά στοιχεία που θα βοηθούσαν στη διαπίστωση της προέλευσης ή της χρονολόγησης του σκελετού.

Τον Αύγουστο του 1992 μετά από πρόσκληση της ερευνητικής ομάδας πραγματοποιήθηκε επίσκεψη των σπηλαίων της περιοχής, καθώς και του σπηλαιοβαράθρου β. Με την ευκαιρία αυτή πραγματοποιήθηκε αυτοψία του χώρου του σκελετού και προκαταρκτική επιτόπια ανθρωπολογική εξέταση των οστών του. Με βάση τη διαμόρφωση των οστών της λεκάνης, των μηριαίων και του κρανίου, χωρίς αμφιβολία, ο σκελετός ανήκει σε άτομο αντρικού φύλου. Ο προσδιορισμός της βιολογικής ηλικίας του ατόμου, σύμφωνα με τη συνοστέωση των κρανιακών ραφών και τη γενικότερη εμφάνιση των μετακρανιακών οστών, θα μπορούσε να κυμαίνεται μεταξύ 40 και 50 ετών, σε αντίθεση με την πλήρη απώλεια στη διάρκεια της ζωής του ατόμου των δοντιών της κάτω γνάθου που σωζόταν και οδηγούσε στην αποδοχή μεγαλύτερης ηλικίας. Στα οστά του σκελετού δεν βρέθηκαν ίχνη μαλακών μοριών, αλλά ούτε και ενδείξεις απολίθωσης. Έτσι, ο οποιοσδήποτε προσδιορισμός της απόλυτης ηλικίας τους θα μπορούσε να γίνει μόνο με ραδιοχρονολόγηση. Οι φυσιολογικές ανατομικές σχέσεις των οστών του σκελετού είχαν διαταραχθεί, κυρίως λόγω της επιφανειακής τους θέσης και της έλλειψης προστατευτικής επίχωσης που θα διατηρούσε την αρχική τους διάταξη. Έτσι ήταν αδύνατη η διαπίστωση των συνθηκών εναπόθεσης των σκελετικών ευρημάτων στο χώρο που εντοπίστηκαν και η διάγνωση της αρχικής διευθέτησης του ατόμου.

Επίσης, δεν διαπιστώθηκαν επιθανάτιες κακώσεις στα οστά του σκελετού που θα επέτρεπαν, ενδεχομένως, την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικών με την αιτία θανάτου του ατόμου. Αντίθετα η παλαιοπαθολογική εξέταση των ευρημάτων έδειξε

* The human skeleton in the pothole cave, N of Loutra Loutrakiou, Aridea.

** Pitsios Th., Assist. Professor of Athens University, Museum of Anthropology, Athens University-Medical School, Mikras Asias 75, 115 27 Gudi.

ότι το άτομο έπασχε από μερική αναπηρία, λόγω παραμόρφωσης των οστών της αριστερής κνήμης και βράχυνση του αριστερού κάτω άκρου. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε προσθιοπίσθια κύρτωση του οστού της αριστερής κνήμης και πλάγια κύρτωση της ομόλογης περόνης. Η χρόνια, προφανώς παθογένεια περιοριζόταν μόνο στα συγκεκριμένα οστά, ενώ τα υπόλοιπα οστά των κάτω και των άνω άκρων εμφάνιζαν φυσιολογική διαμόρφωση. Δεδομένου ότι το σπηλαιοβάραθρο β βρίσκεται στην περιοχή των ιαματικών λουτρών της Αριδαίας, είναι πιθανό τα σκελετικά ευρήματα να ανήκουν σε επισκέπτη για θεραπευτικούς σκοπούς των λουτρών. Οπωσδήποτε, ανασκαφική διερεύνηση του χώρου των ευρημάτων και η εργαστηριακή εξέταση των οστών θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να δώσουν πιο διαμορφωτικά στοιχεία.

Δεδομένου ότι το σπηλαιοβάραθρο β βρίσκεται στην περιοχή των ιαματικών λουτρών της Αριδαίας, είναι πιθανό τα σκελετικά ευρήματα να ανήκουν σε επισκέπτη για θεραπευτικούς σκοπούς των λουτρών.

Οπωσδήποτε, ανασκαφική διερεύνηση του χώρου των ευρημάτων και η εργαστηριακή εξέταση των οστών θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να δώσουν πιο διαμορφωτικά στοιχεία.